

NATO

BİLİŞSEL ÜSTÜNLÜK NEDEN ZORUNLUDUR?

Strateji oluştururken ve savaşırken kendini beğenmişlik ve rehavete kapılmak ölümcül bir hatadır. Rusya'nın Ukrayna'da öğrendiği gibi, kendi imkân ve kabiliyetlerini abartmak ve düşmaninkileri hafife almak başarısızlığa neden olabilir. NATO da hâlihazırda sürmekte olan stratejik başarısını her zaman çantada keklik gibi görmemelidir...

Ercan Caner, Sun Savunma Net, 11 Şubat 2024

İllüstrasyon: OPS Soutien Logistique Défense Sécurité

İttifakın önümüzdeki on yıl için ana kılavuz politika dokümanı olan [NATO 2022 Yeni Stratejik Konsepti](#), Avrupa-Atlantik bölgesinin barış durumunda olmadığını altını çizmektedir. Stratejik Konsept dokümanı bunun yanı sıra; Rusya'yı “en önemli ve direkt tehdit” ve terörizmi de “en direkt asimetrik tehdit” olarak tanımlayarak derhal harekete geçilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu tehdit aktörleri ve diğer potansiyel düşmanlar, NATO'nun güçlü ve zayıf taraflarını sürekli mercek altında tutmaktadırlar.

Örneğin, Rusya Federasyonu saldırgan eylemlerini, genellikle çeşitli NATO kriz yönetim operasyonları ve Doğu Avrupa'daki Batı'ya attığı “renkli devrimleri”ⁱ işaret ederek haklı göstermeye çalışmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti ise, 1991 yılındaki ilk Irak Savaşıⁱⁱ ve Amerika Birleşik Devletleri (ABD) liderliğinde gerçekleşen askerî ilişkilerdeki devrimi, son derece tehlikeli askerî modernizasyon faaliyetlerinin önemli tetikleyicileri olarak göstermektedir.

NATO 2022 Yeni Stratejik Konsepti bunun yanı sıra, Çin'in oluşturduğu uzun vadeli "sistemsel zorlukları" da ilk kez ortaya koymaktadır. Çin, envanterindeki 350'den fazla gemi ile daha şimdiden dünyanın en büyük donanmasınaⁱⁱⁱ sahiptir. 2030 yılına kadar da dünyanın en büyük ekonomisi olmayı, mevcut nükleer kapasitesini üç katına çıkarmayı ve 2049 yılına kadar da "birinci sınıf bir orduya" sahip olmayı hedeflemektedir. Bütün bunlar, Çin'in kurallara dayalı uluslararası düzeni kendisine göre şekillendirme arayışında olduğunu göstermektedir.

USS Gerald R. Ford uçak gemisi, Mayıs 2023'te Oslo Fiyordunda seyir halinde görülürken. Aynı uçak gemisi Ağustos 2023'te Antalya limanını ziyaret etmiş, ABD büyükelçisinin daveti üzerine Baykar Yönetim Kurulu Başkanı Selçuk Bayraktar gemide teknik incelemelerde bulunmuştur. Fotoğraf: Norveç Silahlı Kuvvetleri

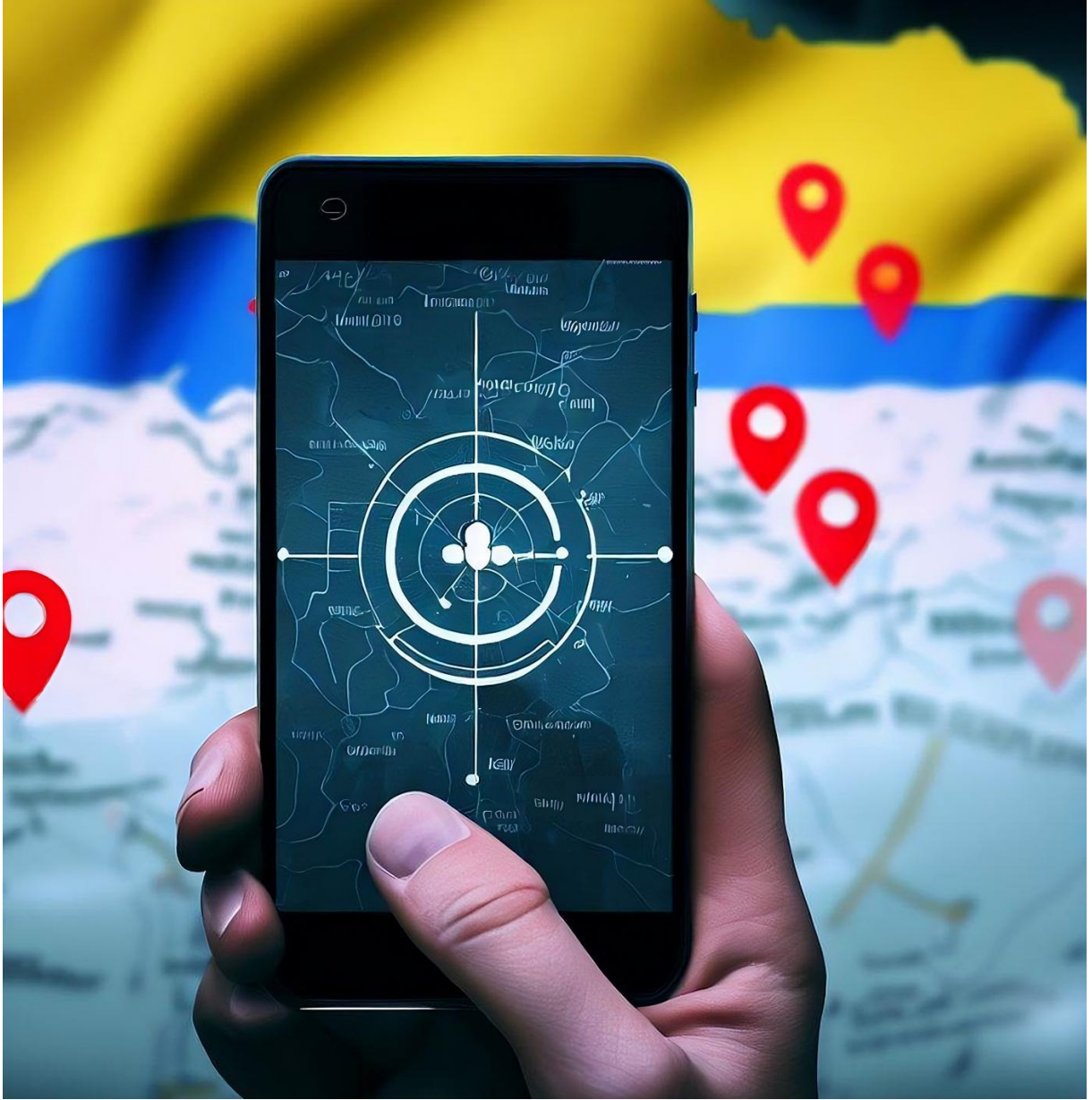
Ayrıca, yeni aktörler ve teknolojiler de küresel olayları bugüne kadar benzeri görülmemiş bir ölçüde şekillendirmektedir. Uzay, geçmişte, sadece bir avuç uzay yolculuğu yapabilen ülkenin erişebildiği özel bir stratejik alan iken, günümüzde binlerce uydu ve Jeff Bezos ve Elon Musk gibi inanılmaz güçlü uzay yolcuğu yapabilen bireylerin cirit attığı bir yer haline gelmiştir.

Büyük veri (big data), yapay zekâ, otomatik ve otonom sistemler ve diğer yeni teknolojiler, savaş alanı da dâhil, sosyal dokunun her kesimine nüfuz eder hale gelmiştir. NATO Müttelik Dönüşüm Komutanlığı (ATC - Allied Command Transformation) Komutanı General Philippe Lavigne'nin belirttiği gibi; "Ukrayna, geleceğin savaşlarının ne kadar hızlı ve çekişmeli olacağını göstermiştir".

Ukrayna'da, ilk kez Rusya tarafından ateşlenen hipersonik füzeler gibi yeni silah sistemleri kullanıma sokulmakta ve Uber uygulamasından (ÇN - Uberification olarak

adlandırılan otonom bir alternatif yolcu taşımacılığı hizmetidir. Bu hizmet Mart 2009 tarihinden itibaren kurumsallaşarak dünyada yaygın olarak tercih edilen güvenli seyahat programı haline gelmiştir. Überifikasyon, atıl kaynakların ihtiyacı olanlara ulaştırılmasıdır) esinlenerek modellenen GIS Arta gibi yeni inovatif yöntemler kullanılmaktadır.

Ukrayna'da, ilk kez Rusya tarafından ateşlenen hipersonik füzeler gibi yeni silah sistemleri kullanıma sokulmakta ve Uber uygulamasından esinlenerek modellenen GIS Arta gibi yeni inovatif yöntemler kullanılmaktadır.

GIS Arta – Topçu Uber Uygulaması

ÇN – Topçu Uber Uygulaması (GIS Arta – Geographic Information System Art for Artillery): Topçu Uber Uygulaması, birçok hedef tür, pozisyon ve mesafesi gibi

değişkenleri optimize ederek, topçu atış birliklerine “ateş görevi” olarak tahsis eden bir uygulamadır. Atış üniteleri ellerindeki tablet, dizüstü bilgisayar ve cep telefonları ile GIS Arta uygulamasına bağlanarak kendilerini, tıpkı Uber sürücülerinin yaptıkları gibi “GÖREVE HAZIR” olarak işaretlerler. Dokunmatik özelliğe sahip bir grafik arayüz, kullanıcıların düşman hedeflerini seçmesine ve ardından da hedefe angaje olabilecek menzildeki topçu atış ünitelerini göstermesini sağlar. Hedefin tespit edilmesiyle atış görevinin verilmesi arasında geçen süre sadece 35-40 saniyedir. GIS Arta uygulamasında hedefle ilgili veriler; dronlar, cep telefonu ile donatılmış ileri gözetleyiciler ve uydu tabanlı görüntüler aracılığı ile alınır. GIS Arta uygulamasında, hedefleme sürecinde kullanılacak uygun mühimmat bilgileri dahi bulunmaktadır. Farklı yerlerde bulunan atış ünitelerinin aynı anda ve süratle hedefe angaje olması sağlanmaktadır. Uygulama sayesinde Ukrayna topçu üniteleri, vur-kaç taktikleri ve sık mevzi değiştirmeler ile dinamik bir şekilde kullanılmakta ve Rus topçusunun ağır baraj ateşlerinden korunmaktadır. Cephenin bazı bölümlerinde Rus topçusu, Ukrayna topçusunun 20 katı kadar büyüklüktedir. GIS Arta sistemi aynı düşman hedefine çoklu taarruz, hassas vuruş imkân ve kabiliyeti ve hepsinden önemlisi çok kısa sürede düşman hedeflerine angaje olabilme özellikleriyle muharebe sahasında oyunun kurallarını değiştiren bir kuvvet çarpanıdır.

Microsoft Ukrayna'ya nakit yardımların yanı sıra, örneğin Rus siber saldırılarını anında tespit ederek ve etkisiz hale getirerek, askerî operasyonlarına esneklik sağlayan ve güvenliğini artıran teknolojik yardımlar da yapmaktadır. Anonymous'un yanı sıra Squad303 ve Cyber Partisan gibi bilgisayar korsanı gruplar da Rusya'ya karşı siber saldırılar düzenlemektedir.

Ticari ve sivil toplum aktörleri de artık muharebe sahasının unsurları haline gelmiş durumdadır. Microsoft Ukrayna'nın siber savunmasını güçlendirirken, Anonymous adlı bilgisayar korsan grubu da Rusya'nın siber alanında büyük tahribata neden olmuştur.

Yaşanan bütün bu gelişmeler, NATO'nun ittifak bünyesindeki zayıf ve güçlü taraflarını belirleyerek öz farkındalığını geliştirme ihtiyacının önemini ortaya koymaktadır. Bu, uzun bir zamana yayılmış belirli tehditlerin azalma ve artma yoğunluğunu gösteren

tehdit eğrisinin önüne geçmek ve güvenlik ortamını NATO'nun çıkarlarına göre şekillendirmek amacıyla; rakiplerin zayıf ve güçlü yanlarını anlamak kadar önemlidir. Bilişsel üstünlüğün bu zaman tanımayan gerekliliği, Sun Tzu tarafından bin yıl önce; “Düşmanınızı ve kendinizi tanıyorsanız yüz savaşın sonucundan korkmanıza gerek yoktur” sözleriyle ortaya koyulmuştur.

Sun Tzu - Düşmanınızı ve kendinizi tanıyorsanız yüz savaşın sonucundan korkmanıza gerek yoktur. Savaş Sanatı. Kaynak: WORLD HISTORY ENCYCLOPEDIA

2011 yılında İttifak Devlet ve Hükümet Başkanları, NATO'nun Askerî Güç Enstrümanının geliştirilmesi amacıyla, 20 yıllık bir süreyi içeren NATO Warfighting Capstone Concept (Kapsamlı Savaş Konsepti)'nin uygulanmasını taahhüt ederek, bu öz farkındalık ihtiyacını açık ve bariz bir şekilde kabul etmişlerdir.

(ÇN – Bu konsepte göre; ittifakın günümüzde barışı korurken, aynı zamanda geleceğin giderek öngörülemez hale gelen güvenlik ortamına da hazırlanması gerekmektedir. Bu maksatla, Haziran 2021'de gerçekleşen Brüksel Zirvesi'nde müttefik liderler, askerî adaptasyon konusunda daha proaktif ve öngörülü bir yaklaşıma sahip olmayı destekleyen NATO Kapsamlı Savaş Konseptinin tam olarak uygulanması konusunda anlaşmıştır. Teknolojik üstünlüğü korumak her zaman NATO'nun potansiyel mütecavizleri caydırma ve bunlara karşı savunma yeteneğinin önemli bir unsuru olmuştur. Yapay zekâ, otonom silah sistemleri, büyük veri ve biyoteknoloji gibi yeni ortaya çıkan ve çığır açan teknolojilerdeki yenilikler savaşı kökten değiştirmektedir. NATO üyesi ülkeler, teknolojik üstünlüğün korunmasına

yardımcı olmak maksadıyla, yeni ortaya çıkan ve çığır açan teknolojilere yönelik bir uygulama stratejisi üzerinde anlaşmaya varmıştır).

Müttefik Müşterek Doktrinine göre; deniz, kara, hava, uzay ve siber operasyonel alanlardaki eylemler; fiziksel, sanal ve bilişsel boyutlarda etkiler üretmektedir. (ÇN – Temel bileşenleri bilgi ve psikolojik operasyonlar olan bilişsel savaş^{iv}, çağdaş çatışmalarda önemli etkileri olan ve kara, deniz, hava, uzay ve siber alanlarının ötesinde yeni ve hızla gelişen bir alandır [Rus Hibrit Savaşı & Bilişsel Saldırıları](#)).

Üstünlük, kelime anlamının da ifade ettiği gibi; diğerlerinden daha iyi, hızlı ve büyük olmak anlamına gelmektedir. NATO bağlamında bilişsel üstünlük; rakiplerden daha iyi düşünme ve manevra yapmayı sağlayan bir anlayış ve karar verme sürecinde mükemmel olma yeteneği olarak tanımlanabilir.

Bilişsel Alan; kara, deniz, hava, siber ve uzay alanlarının ötesinde yeni bir rekabet alanıdır. İllüstrasyon: "BİLİŞSEL SAVAŞ- Beyin İçin Savaş" NATO

Başka bir ifadeyle üstünlük: harekât ortamı, düşman ve dost kuvvetler hakkında çok daha süratli, derin ve kapsamlı bir anlayışa sahip olmak ve rakiplerden daha iyi ve etkili bir karar verme sürecini uygulayabilmektir. Üstünlük bunun yanı sıra düşman merkezli bir kavramdır, NATO Askerî Güç enstrümanı, silahlı çatışma öncesini ve silahlı çatışmayı şekillendirme esnasında, avantaj kazanmak ve bu avantajı sürdürebilmek maksadıyla düşmandan çok daha iyi düşünebilmeli ve kıvrak olmalıdır.

Bilişsel üstünlük nedir? NATO Bilişsel üstünlüğe sahip midir?

Bilişsel üstünlüğü elde etme çabaları genel olarak; durumsal farkındalık, durumsal kavrayış ve bilişsel avantaj olmak üzere üç ana başlık altında gruplandırılabilir.

Durumsal Farkındalık

Durumsal farkındalık; çeşitli araçlarla bilgi, veri ve istihbarat elde etmek, bunları depolamak ve ihtiyaç duyulduğunda faydalanmaktır. Düşman ve dost kuvvetlerin yanı sıra ortaklar, diğer uluslararası ve sivil toplum aktörleri, tarafsız ve suçluların; kim oldukları, sayıları, nerede oldukları ve birbirleriyle ne zaman ve nasıl ilişki kurdukları hakkında bilgi sahibi olmaktır. Durumsal farkındalık; askerî durum, kuvvetlerin büyüklüğü ve yetenekleri, kuvvetin yapısı ile politik, sosyal/demografik ve ekonomik olmak üzere çeşitli stratejik faktörler hakkında bilgi sahibi olmayı kapsamaktadır. İstihbarat uzmanları ve profesyonellerinin, bir şeyin ya siyasi bir başarı ya da istihbarat başarısızlığı olduğu yönünde esprili bir yaklaşımları vardır. NATO istihbarat organizasyonu; 70 kadar ulusal güvenlik istihbarat servisi, NATO istihbarat füzyon kuruluşu ve gelişmiş bütün harekât alanı istihbarat, gözlem ve keşif imkân ve kabiliyetlerinden oluşmaktadır.

Durumsal farkındalık; çeşitli araçlarla bilgi, veri ve istihbarat elde etmek, bunları depolamak ve ihtiyaç duyulduğunda faydalanmaktır. Fotoğrafta görülen NATO İttifakı Yer Gözlem Sistem hava aracı; NATO'ya en son teknoloji İstihbarat, Gözlem ve Keşif (ISR – Intelligence, Surveillance and Reconnaissance) imkân ve kabiliyeti sağlamaktadır. Fotoğraf: Northrop-Grumman

Mevcut istihbarat imkân ve kabiliyetleri göz önüne alındığında; Rusya'nın Ukrayna işgaline kadar gelişen olaylarda ABD tarafından sağlanan benzeri görülmemiş istihbarat paylaşımında da görüldüğü gibi, NATO'nun "kırmızı", yani düşman resmi

hakkında zaten yüksek derecede bir durumsal farkındalığa sahip olduğunu söylemek mantıklı ve akla yatkındır. NATO, özellikle yeni teknolojilerden faydalanarak ve sayısal dönüşümü geliştirerek çok daha iyisini yapabileceğinden, her zaman iyileştirme için yer vardır.

Durumsal Kavrayış

Durumsal kavrama; bir sezme ve anlamlandırma, yani bilgiyi gerçek anlayışa dönüştürme yeteneğidir. Farklı oyuncuların ne yapmayı planladıklarını, güçlü ve zayıf taraflarının neler olduğunu, nasıl düşündükleri ve karar verdiklerini ve faaliyetlerini nasıl yürüttüklerini anlamakla ilgilidir. Durumsal kavrama, uzun vadeli vizyon ve stratejiyi, stratejik kültür, tutum ve savaş sanatını, uzun vadeli savaşın gittiği istikamet ve teknolojik odak noktaları ile komuta ve kontrol düzenlemeleri ve benzer hususları kapsamaktadır.

İllüstrasyon: Joint Air Power Competence Centre

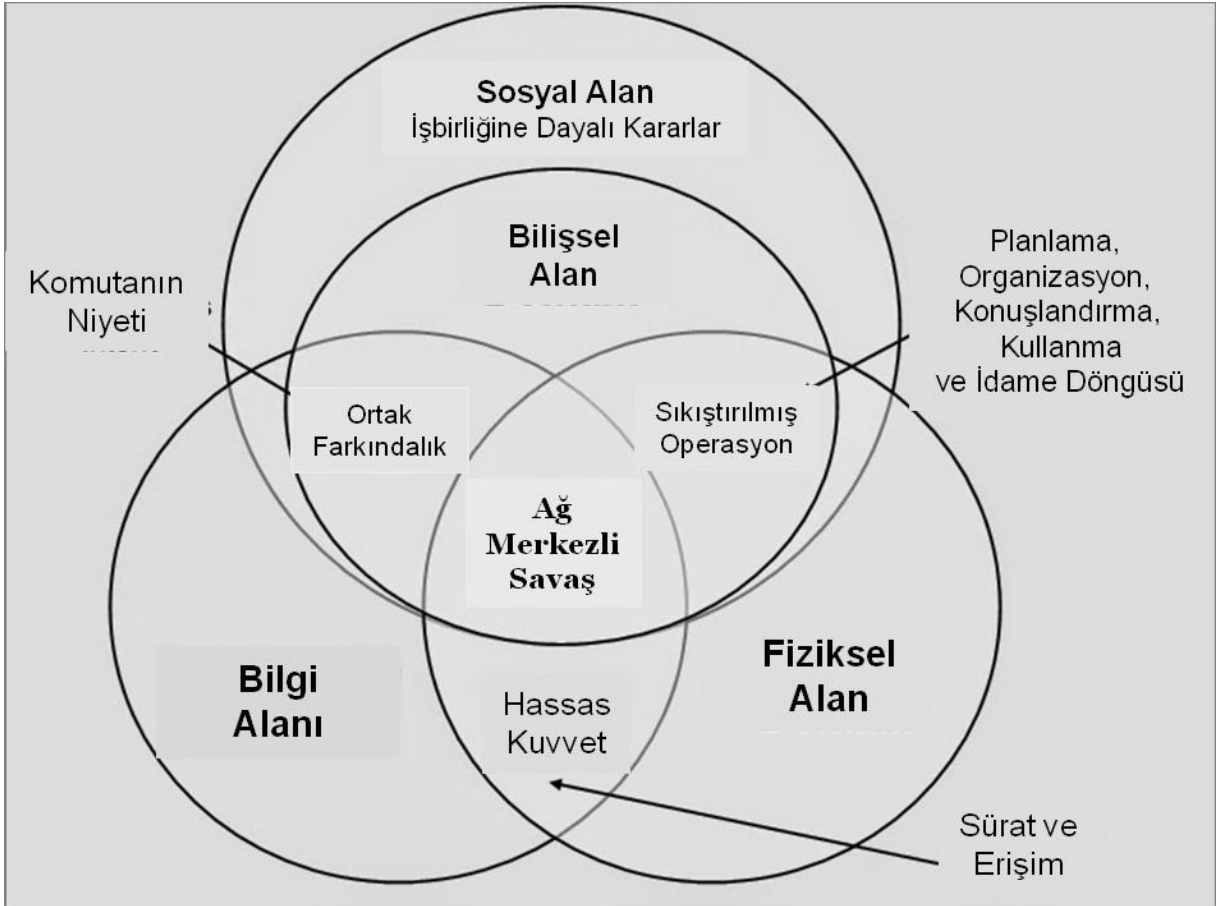
Son on yıla bakıldığında, teyakkuz ve hazırlık alanlarına büyük yatırımlar yapmasına rağmen, NATO'nun bazen sürprizlerle kaşı karşıya kaldığı ve şoka uğradığı ileri sürülebilir. NATO ve Müttefiklerinin, özellikle radikal bir şekilde farklı değer yargıları ve inanç sistemi batağına saplanmış Taliban gibi bir düşmanın stratejik düşünce, niyet ve duygularını anlaması ve tam olarak nüfuz etmesi zor olmuştur. Benzer şekilde NATO ittifakı, Rusya'nın Ukrayna işgalinin arkasındaki gerçek motivasyon, niyet ve boyutunu da muhtemelen tam olarak idrak edememiştir. Müttefikler, Çin Halk Cumhuriyeti'nin stratejisi ile küresel ve bölgesel niyetlerinin bütün kapsamını da tam olarak anlamamış olabilirler. Olumlu bakış açısıyla, NATO; Rusya ve Çin gibi uluslar veya terörist grupların, nasıl düşündüklerini, faaliyetlerini nasıl icra ettiklerini ve nasıl savaştıklarını daha iyi kavrama zorunluluğunun önemi ve aciliyetini anlamaya başlamıştır.

Bilişsel Avantaj

Bilişsel avantaj^v ise harekete geçmekle, yani durumsal farkındalık ve kavrayışı rakipler üzerinde gerçek bir karar avantajına dönüştürmektir. Bilişsel avantaj,

NATO'nun kavrayışının daha hızlı, daha derin ve daha kapsamlı olmasını ve karar verme faaliyetinin hasımlardan daha etkili olmasını sağlayarak, her zaman inisiyatifi koruması ve stratejik, operatif ve taktik seviyelerde düşmandan daima bir adım önde olması demektir. Bilişsel avantaj, güçlü yönler ve fırsatlardan faydalanır ve belirli teknoloji ve yetenek alanlarında ilerlemeyi hızlandırırken ve diğer askerî olmayan araçları da dâhil ederken, algılanan tehditler, riskler ve zayıf tarafların etkilerinin azaltılmasını kapsamaktadır.

Harekât Alanı İlişkileri

NATO çok uzun süreden beri belirgin bir avantaja sahiptir ve özellikle genişleme, ortaklıklar ve kriz yönetimi operasyonları aracılığıyla, Soğuk Savaş sonrası Avrupa-Atlantik güvenlik sistemini belirleyici bir biçimde şekillendirmiştir. Ancak yukarıda sayılan bütün nedenlerden ötürü bu avantaj elden kayıp gitmektedir. NATO ve Müttefikler, çok aktörlü bu müzmin rekabette, durumsal farkındalık ve kavrayışı gerçek bir avantaja dönüştürmek için çabalamaktadır.

İlerleme Yol Haritası

Yukarıda açıklanan; durumsal farkındalık, durumsal kavrayış ve bilişsel avantaj yapı taşları, bilişsel üstünlüğe doğru adım atmak için yararlı bir yol haritası sağlayabilir.

İlk olarak, hâlihazırda sahip olunan bütün bilgiler üye ülkeler arasında paylaşılmalıdır. Müttefikler, bireysel ve kolektif olarak çok miktarda veri ve bilgiye sahiptir ve toplama faaliyetlerini de aralıksız olarak sürdürmektedir. Ancak bu veri ve bilgiler genellikle uluslar, harekât alanları (kara, hava, deniz, uzay, siber) ve kuvvetler arasında aşırı bir şekilde bölümlere ayrılmış durumdadır. Bilgi toplama, yanlış ve eksik bilgileri filtreleme, veri depolama ve bunlardan faydalanmayla ilgili hususlarda bazı zorluklar bulunmaktadır. NATO için problem, bilgilerin korunması ve paylaşılması arasında uygun bir denge bulmaktır. Rusya Federasyonu, Çin Halk Cumhuriyeti ve diğer aktörlerin saldırgan düşmanca istihbarat toplama gayretleri göz önüne alındığında, sadece “daha fazla paylaşım” yaklaşımı, probleme her zaman doğru bir yanıt olmayabilir. Operasyonel güvenlik veya nükleer caydırıcılık gibi bazı alanlar da sıkı bir şekilde korunmak zorundadır.

Whidbey Island sınıfı havuzlu çıkarma gemisi USS Gunston Hall (LSD 44), NATO'nun onlarca yıldır icra ettiği en büyük tatbikat olan Steadfast Defender 2024'e katılmak üzere Norfolk Deniz Üssü'nden ayrılırken görülmektedir. Tatbikat NATO'nun Avrupa savunmasını güçlendirmek amacıyla hazırlık seviyesini ve ittifak bünyesindeki kuvvetleri süratle konuşlandırma imkân ve kabiliyetini göstermek üzere tasarlanmıştır. Fotoğraf: NATO

Öte yandan, NATO müttefikleri, ortada iyi bir neden olmadığı sürece, ellerindeki mevcut bilgileri paylaşarak, ham veri ve bilgi paylaşımındaki politik engelleri azaltabilir ve sayısal dönüşümden yararlanmak da dâhil olmak üzere, açık kaynak istihbarat alanında çok daha iyi hale gelebilir. Müttefikler, bütün harekât alanlarında

durumsal farkındalığı geliştirmek maksadıyla; ulusal düzeyde kuvvetler arasında (deniz yatağı - uzay), NATO düzeyinde ise bütün harekât alanlarında, sensörleri birbirine bağlama konusunda birlikte çalışmaya devam etmelidir. NATO'nun ayrıca aldatma ve dezenformasyona karşı korunmak maksadıyla; potansiyel olarak **Bilişsel Savaş Konsepti** olabilecek, ortak bir temel yaklaşım geliştirmesi gerekmektedir.

İkinci olarak yapılması gereken şey ise düşmanı; onun bizi anlamasından çok daha iyi anlamaktır. Düşmanın kafasındaki NATO resmi, NATO'nun kendi resminden daha iyi olamaz. Tarihsel olarak bakıldığında, NATO kendi performansını değerlendirmede günümüze kadar pek başarılı olmamıştır. İttifakın, kendi "kör noktalarını" yeterli bir dürüstlikle tanımlaması maksadıyla çok daha iyi bir performans sergilemesi gerekmektedir. Müttefikler, kendi ulusal stratejilerini, silahlı kuvvetlerinin durumunu ve yetenek kazanma ve geliştirme planlarını bilmektedir. NATO da bir ittifak olarak bu unsurlar hakkında, NATO Savunma Planlama Süreci (NDPP – NATO Defence Planning Process) aracılığı ile fikir sahibi olmaktadır. NATO, imkân ve kabiliyet eksiklikleri ve hassas taraflarının farkındadır. Bazı müttefik kuvvetlerin bu farkındalıklarını geliştiren NATO Hazırlık İnisiyatifi sayesinde, SACEUR'un (Supreme Allied Commander Europe – Avrupa Müttefik Kuvvetler Yüksek Komutanı) gerçek kuvvet hazırlık durumunu görebilme imkânı giderek daha da gelişmektedir ve ayrıca, muharebe günü geldiğinde gerçekten hazır olacak kuvvetleri daha iyi görmesi sağlanmıştır.

NATO Gelişmiş İleri Mevcudiyeti – Estonya, Letonya, Litvanya ve Polonya'da konuşlu çok uluslu muharebe grupları ve katkı sağlayan üye ülkeler.

ÇN – Müttefikler, NATO Hazırlık İnisiyatifi kapsamında 07 Haziran 2018'de, 2020 yılına kadar 30 tabur, 30 hava filosu ve 30 deniz savaş gemisinin 30 gün içinde kullanılmaya hazır hale getirilmesine karar vermiştir. NATO Hazırlık İnisiyatifi, mevcut ulusal kuvvetlerin hazırlık seviyesini artırmayı ve öngörülemezlik ortamı

gereksinimlerine yanıt olarak Avrupa ve Atlantik bölgesinde hareket imkân ve kabiliyetini artırmayı hedeflemektedir. Bu inisiyatif yeni kuvvetlerden ziyade, kolektif savunma ve krizlere müdahale operasyonlarında kullanılabilir mevcut kuvvetlerin hazırlık seviyesini artırmakla ilgilidir. İnisiyatif, müttefik kuvvetlerin hazırlık seviyesini artırmak amacıyla atılan bir dizi adımları içermektedir. Son birkaç yıldır İttifak NATO Mukabele Kuvveti (NATO Response Force) büyüklüğünü yeni 5,000 kişilik öncü kuvveti merkez olmak üzere yaklaşık 40,000 askere çıkararak üç kat artırmıştır. NATO bunun yanı sıra, Baltık Devletleri ve Polonya topraklarında dört adet çokuluslu muharebe grubu konuşlandırmış, Karadeniz bölgesindeki varlığını artırmış ve ulusal kuvvetler ile NATO kuvvetlerini birbirine bağlamak amacıyla da bir dizi küçük karargâh tesis etmiştir.

NATO, siyasi ve askerî stratejik ağ değerlendirme uygulamalarını geliştirmeye devam etmelidir. İttifak, yürütülen operasyonlar ve icra edilen tatbikatlardan alınan dersleri tanımlamakla yetinmemeli, bu dersler üzerinde dikkatle çalışmalı ve gereken adımları atmalıdır. Tehditler söz konusu olduğunda, bazı tehditler öngörülemez olarak kalacak ve ne kadar hazırlanmış olursa olsun, NATO ittifakını şok etmeye devam edecektir. Vladimir Putin veya Xi Jinping'in düşünme biçimlerini anlamaya çalışmak varsayımlara dayanmayı sürdürecektir. Yine de NATO, bütün kuvvet yapıları ve harekât alanlarında düşman merkezli uzmanlığa büyük yatırımlar yaparak rakiplerini çok daha iyi anlama imkân ve kabiliyetine kavuşabilir. NATO ayrıca, bütün komuta düzeylerinde; eğitim, öğretim ve harp oyunları yoluyla ve sürekli olarak düşmanın muharebe tarz ve usulleri üzerinde çalışarak kendisini geliştirebilir.

Üçüncü olarak NATO; daha iyi bilgilere dayanan daha kesin ve iddialı kararlar vermeli ve verdiği bu kararları uygularken düşmandan daha etkili bir şekilde hareket etmelidir. NATO, bütün uluslararası organizasyonlar arasında benzersiz bir imkân ve kabiliyet

olan, müthiş bir düşünce birliğine dayalı karar verme süreci ve entegre bir askerî komuta yapısına sahiptir. Günümüzde karşı karşıya kalınan terör, siber ve enformasyon saldırıları habersiz ve önceden bilinmesi imkânsız olan saldırılardır ve mütecavizin envanterinde bulunan hipersonik füzelerin dost hedeflere ulaşması da sadece birkaç dakika zaman almaktadır. Bu tehditlerin çoğunu caydırmak mümkün değildir ve imkânsız olmasa da bu tehditlere karşı savunma da son derece zordur. Bu durum, ikilemler yaratarak ve rakiplere karşı risk tırmandırma yöntemleri uygulayarak, NATO'ya stratejik ortamı proaktif ve yaratıcı bir biçimde şekillendirme fırsatı sağlamaktadır.

Romanya, Karadeniz'de daimi bir NATO deniz gücü oluşturulması talebinde bulunmuştur. Fotoğraf: Hotnews. ro

NATO bütün bunları yapabilmek için gerekli imkân ve kabiliyetlere sahiptir. Bunlar; önceden hazırlanan planlar, tatbikatlar ve kuvvet gösterileri ve stratejik iletişim yeteneği dâhil olmak üzere kısa vadeli kuvvet kullanma önlemlerini içermektedir. Ayrıca NATO Savunma Planlama Süreci, konsept geliştirme, ortak finanse edilen yetenek geliştirme paketleri, modelleme ve simülasyon ve harp oyunu dâhil uzun vadeli savaş geliştirme önlemlerini de içermektedir. NATO ayrıca; uluslar, endüstri ve akademi alanlarında geniş ve muhtelif alanlarda uzman 5,000 bilim insanının bir şemsiye altında toplandığı NATO Bilim ve Teknoloji Organizasyonu ve NATO

tarafından yetkilendirilmiş Mükemmeliyet Merkezlerini, İttifak için hatalara yer vermeyen bir deney ve öğrenme merkezi olarak görev yapan Müttefik Dönüşüm Komutanlığı ile bir araya getirme avantajına da sahiptir.

11 Ocak 2024 itibarıyla NATO üyesi ülkeler. İsveç'in NATO'ya katılım sürecinin tamamlanması Macaristan'ın onaylamasını beklemektedir.

Ancak NATO, hem askeri değerlendirme hem de siyasi kararların; aynı göstergeler ve harekât ortamı analizlerinden yararlandığı, çok daha iyi bir entegre siyasi-askerî resme sahip olabilir. NATO, rakiplerinin uzun vadedeki gidişatı hakkında daha kapsamlı bir anlayışa ihtiyaç duymaktadır ve bunları etkileyecek stratejiler geliştirmelidir. Müttefik ülkelerin siyasi ve askerî otoriteleri, zor ve hoş olmayan harp

oyunları dâhil temel tehditlere karşı, uzun vadeli stratejik hedeflerin belirlenmesi maksadıyla çok daha fazla ve derin konuşmalar yapmalıdır.

Sonuç olarak, NATO'nun daha yapacak çok işi vardır. İhtiraslı rakipler karşısında rehavete kapılmak asla kabul edilebilir bir yaklaşım değildir. Eski ABD Savunma Bakanı Jim Mattis'in **“Silahınıza davranmadan önce aklınızı kullanın”** sözleri tek bir asker için doğru olmasının yanı sıra, giderek tehlikeli hale gelen bir dünyada, bir milyar insanın güvenliğini korumaya çalışan, güçlü ve nükleer silahlara sahip bir siyasi-askerî ittifak için çok daha fazla geçerlidir. Bütün bu karmaşıklığa rağmen NATO'nun geleceğinin belirsiz olduğu söylenemez. Yapılacak doğru seçimler, uzun vadeli düşünme ve bazıları bu makalede kısaca anlatılan akıllı yatırımlarla, NATO geleceği aktif olarak şekillendirebilir. Ne de olsa, eleştirel düşünme özgürlüğü tarafından desteklenen insanın yaratıcılığı, NATO'nun otoriter rejimlerle yönetilen rakiplerinde olmayan, tek sonsuz stratejik kaynağıdır.

Çevirenin Notları: Sayın Dr. Kestutis Paulauskas tarafından kaleme alınan ve 06 Şubat 2024 tarihinde NATO REVIEW çevrimiçi dergisinde paylaşılan **“Why cognitive superiority is an imperative – Bilişsel üstünlüğün zorunluluk olma nedeni”** başlıklı makale aslına sadık kalınarak çevrilmiştir. Okuyucuya daha ayrıntılı bilgi sunmak maksadıyla; GIS Arta – Topçu Uber Uygulaması, NATO Kapsamlı Savaş Konsepti ve NATO Hazırlık İnisyatifi ile ilgili ilave bilgiler çeviren tarafından eklenmiştir.

Çeviren tarafından ayrıca; **Sun Savunma Net** sitesinde 31 Ekim 2023 tarihinde paylaşılan **“NATO Yeni Stratejik Konsepti”** ve 30 Temmuz 2023 tarihinde paylaşılan **“Rus Hibrit Savaşı & Bilişsel Saldırıları”** başlıklı yazılar köprü ile eklenmiştir. Orijinal metne aşağıdaki link üzerinden erişebilirsiniz.

<https://www.nato.int/docu/review/articles/2024/02/06/why-cognitive-superiority-is-an-imperative/index.html>

---

¹ Renkli devrimler veya çiçek devrimleri, komünizm sonrası Orta ve Doğu Avrupa'ya ve hemen akabinde Orta Asya'ya kadar yayılan bölgede cereyan eden bir seri hareketleri toplu olarak ifade eden isimlerdir. Bu devrimlerin katılımcıları, yerleşmiş otoriter hükümetleri protesto etmek, demokrasiyi, liberalizmi ve ulusal bağımsızlığı savunmak için çoğunlukla şiddet içermeyen devrimci yenilikleri kullanırlar. Sembol olarak genellikle belli bir renk veya bir çiçek benimsenmiştir. Şiddet içermeyen bu protesto hareketlerinde, Sivil Toplum Örgütleri (Non-governmental organizations /NGO)'nin ve özellikle öğrenci eylemci örgütlerinin rolü büyüktür. Şimdiye kadar Sırbistan'da (2000 yılında Miloseviç'in devrilmesi), Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ülkelerinden Gürcistan'da (2003 Gül, Karanfil Devrimi), Ukrayna'da (2004

Turuncu Devrim) ve (daha öncekilerden daha şiddetli olmakla birlikte) Kırgızistan'da (2005 Lale Devrimi) yapılan bu milliyetçi devrimler başarılı olmuştur. Her defasında tartışmalı seçimleri büyük çaplı sokak protestoları izlemiştir. Bu protestolarda rakipleri tarafından otorite olarak kabul edilen liderlerin istifa etmesi ya da düşürülmesi hedeflenmiştir. Saynur Giray Bozkurt, Bağımsız devletler Topluluğunda Renkli devrimler-Kırgızistan Örneği, Akademik İncelemeler dergisi, 2006.

ⁱⁱ Birinci Körfez Savaşı (1990-1991), ABD öncülüğünde toplam 28 devletin askeri koalisyonuyla Irak devleti arasında yapılan savaştır. Çöl Fırtınası adı verilen bu harekât, 24-28 Şubat 1991 tarihinde 100 saatlik kara harekâtı ile Kuveyt'te Irak kara kuvvetlerinin büyük bir kısmının imhası ve kalanlarının esir veya Kuveyt'i terk etmeleriyle sonlanmıştır. Birinci Körfez Savaşına katılan koalisyon kuvvetleri ve Irak askeri heyetleri arasında 03 Mart 1991 günü Kuveyt- Suudi Arabistan sınırındaki Safuen kasabası yakınında, çölde bir çadır içinde ateşkes görüşmeleri yapılmış ve Irak, Kuveyt'i ilhak kararını kaldırmak ve tazminat ödemek başta olmak üzere bütün şartları kabul etmek zorunda kalmıştır. Türkiye Birinci Körfez Savaşı'na fiilen katılmamasına rağmen İncirlik Hava Üssündeki ABD uçaklarının kullanılmasına müsaade etmiş ve Birleşmiş Milletler tarafından alınan bütün kararlara uymuştur.

ⁱⁱⁱ 19 Ekim 2023 tarihinde ABD Kongresi'ne sunulan “Çin Deniz Kuvvetleri Modernizasyonu” başlıklı rapora göre; Çin donanması, 1990'lı yılların ortalarında başlattığı 30 yıldır sürmekte olan modernizasyon faaliyetleri sonucunda modern ve güçlü bir donanma haline gelmiştir. Çin donanmasındaki gemi sayısının 2025 yılına kadar 395'e, 2030 yılına kadar da 435'e ulaşacağı öngörülmektedir. ABD donanmasındaki savaş gemisi sayısı ise 19 Ekim 2023 itibarıyla 295 adettir.

^{iv} Bilişsel savaşta muharebe alanı insan beynidir. Bilişsel bir saldırının hedefi; herhangi bir baskı veya kuvvet kullanmadan, birey ve kitlenin düşünce ve davranışlarını, saldırganın taktik, operatif ve stratejik hedeflerine avantaj sağlayacak şekilde değiştirmektir. Bilişsel savaşın beş temel unsuru bulunmaktadır. Bunlar; (1) düşmanın karar vericilerinin komuta kontrol imkân kabiliyeti ve otoritesini yıpratmak, (2) düşman karar vericilerin itibarlarının yanı sıra süratli ve zamanında karar verme yeteneklerini yok etmek, (3) dost karar vericileri korumak ve desteklemek, (4) bilgi toplamak ve analiz etmek ile (5) hasım tarafta korku ve endişeye yol açacak dezenformasyon faaliyetlerinde bulunmaktır.

^v Bilişsel Avantaj – Fiziksel sağlık ve uygunluk ile kas geliştirmenin çok daha önemli olduğunun değerlendirildiği bir dünyada, aslında insanın en hayati organı olan beyin göz ardı edilmektedir. Spor salonları ve açık havada yapılan egzersizlere saatler ayırırken öncelikler sorgulanmalıdır. Neden mi? Çünkü modern dünya büyük ölçüde beyin gücüne dayanmaktadır. Zihinler, çeşitli kariyerlerde mükemmelleşmek, sosyal ilişkileri sürdürmek, finans kaynaklarını yönetmek, öğrenmek ve hayatın karmaşıklıkları içinde oradan oraya koşuşturmak için kullanılmaktadır. Bedeni eğitmek için nasıl zaman ayırıyorsak, aynı şekilde beyinlerimizi eğitmek için de

---

zaman ayırmak zorundayız. Oysa şaşırtıcı bir şekilde, birçok insan beyin eğitimi potansiyelini ve insan beyninin yaşam tarzı, beslenme ve diğer sağlık uygulamaları yoluyla bilişsel işlevi geliştirme gücünü hafife almaktadır. Dahası, çoğu insan günlük rutin faaliyetlerinin beyinlerine zarar verebileceğinin farkında dahi değildir. Bu ihmal sadece insanın günlük performansını olumsuz etkilemekle kalmaz, aynı zamanda bunama ve Alzheimer gibi hastalıkların pençesine düşme riskini de artırabilir. İnsan daima hayal etmeli, beynini beslemeli, eğitmeli ve güçlendirmelidir. Ancak bu yolla beyin sınırsız potansiyeli açığa çıkabilir. Suelee M. Thompson ve Tim C. Angus tarafından kaleme alınan, 16 Ekim 2023 basımlı “The Cognitive Advantage – Bilişsel Avantaj” başlıklı kitabın özetinden alıntıdır.